

„Utcáról hova? – A hajléktalan-ellátás megújulási lehetőségei”

Országos Konferencia, Balatonföldvár, 2011. szeptember 15-16.

Housing First, avagy elsőként lakhatást

**A lakhatás tiszteletben tartandó jog és
nem kiérdemlendő privilégium!**

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Mi a Housing First?

- a) Egy szlogen
- b) Filozófia
- c) Program modell
- d) Márkanév
- e) Policy
- f) A fentiek együttesen

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

- 1993-ban használták elsőként a kifejezést (hajléktalan családok esetében, akik 2 évig éltek átmeneti lakhatásban)
- 1998. National Alliance to End Homelessness filozófiájává vált a szervezet 10 éves stratégiai tervében (válaszul a work first modellre)
- 1992-ben Consumer Preference Supported Housing (CPSH) (Tsemberis, Pathways to Housing) majd Housing First 2004-ben
- 2009-ben része az amerikai stratégiának

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Housing First definíció

- Olyan klinikai és lakhatási program, amely azonnali, tartós lakhatást és segítő illetve gondozási szolgáltatásokat kínál mentális beteg és/vagy szenvedélybeteg emberek számára
- (elsőként lakhatás és **NEM** csak lakhatás)

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Pathways to Housing

1992-ben New York, Dr. Sam Tsemberis, klinikai
szakpszichológus

Kezdetben 50 lakással indult a program részben saját
tulajdonú lakásokkal, részben bérelt lakásállománnyal

Nem támaszt komoly feltételt a lakásba kerüléshez
(jövedelem 30%-a, havi 2 látogatás)

Célcsoport: szenvedélybeteg, mentális beteg krónikus
hajléktalan emberek, akik az ellátórendszerrel
bizalmatlanok, más támogatott lakhatási program nem
tudja elhelyezni őket

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Melyik kezelendő elsőként?

- Hajléktalanság
- Szendélybetegség
- Mentális betegség

Néhány beszédes adat az USA-ból:

- A menhelyeken a krónikus hajléktalan népességre fordítják rendszer
forrásainak 50%-át (ez nem tükröződik eredményekben...)
- Kórházi és detoxikáló kezelések: az ügyfelek 3%-ára fordítják ezen
ellátások forrásainak 28%-át
- Büntetés végrehajtás intézményei: magas a mentális betegségben
szendelő hajléktalan emberek esetében a szegénységgel és
droggal kapcsolatos összefüggésbe hozható esetek száma

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

A Pathways modell esszenciális elemei

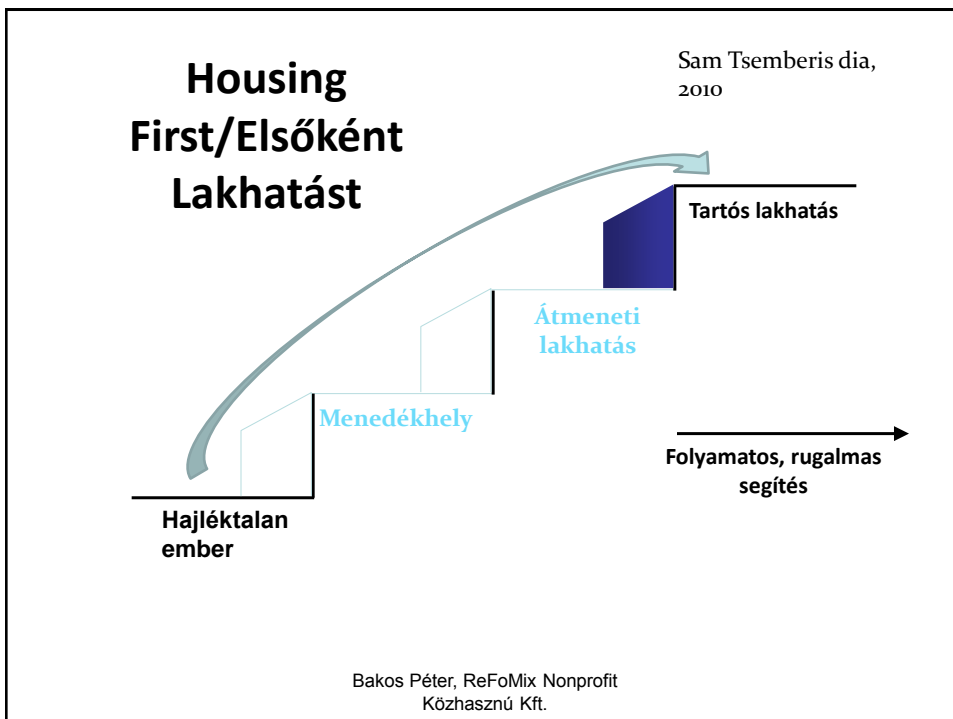
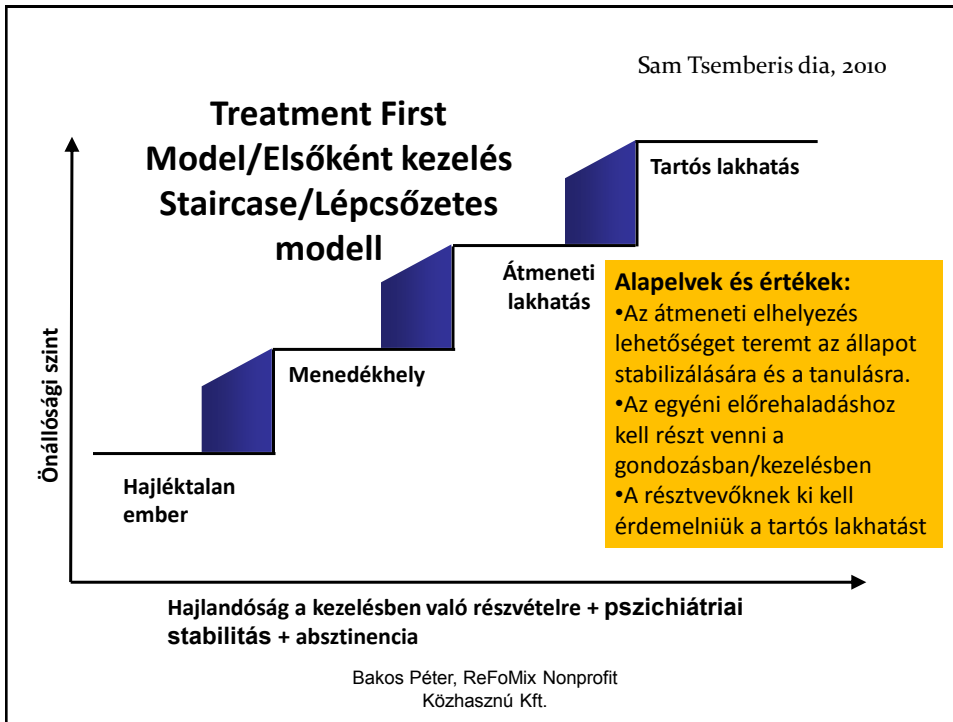
- Ügyfelek választásának figyelembevétele (lakás és környezete, berendezése, stb. az ellátások típusa, gyakorisága, intenzitása)
- A lakhatás és az egyéb szolgáltatások különválasztása (a visszaesés klinikai kérdés és nem veszélyeztetheti a lakhatást)
- Gyógyulást célzó ellátások
- Társadalmi/közösségi integráció

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Lépcsőzetes rendszer kritikái

- Hospitalizáció
- Kevés lehetőség a privát élettérre, autonómiára, sérül a választás szabadsága
- Az intézményi elhelyezés során szerzett készségek gyakran nem alkalmazhatók az önálló lakhatásban
- Az önálló lakhatásba kerülés évekig elhúzódhat és a gondozási folyamat során sok ügyfél visszaesik
- Nem nyújt tartós megoldást a hajléktalanság problémájára

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Intézményi gondozás helyett, rugalmas támogatás az ügyfél otthonában

ACT Asszertív Közösségi Gondozás

Inter-/multidiszciplináris team, amelynek tagjai utcai megkereséseket is folytatnak

Tagjai: szociális munkás, pszichiáter, addiktológus, pszichológus, foglalkoztatási tanácsadó, egészségügyi, életvezetési tanácsadó, családgondozó, volt ügyfél, adminisztrátor, akik igény esetén más fajta segítséget is házhoz visznek.

Rendelkezésre állás: 24 órában a hét minden napján

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

A lakhatás jellemzői

- Valós választási lehetőség az ügyfelek számára (az ésszerűség határain belül)
- Normál lakókörnyezet, a bérlemények a városban szétszórtnak helyezkednek el, a program által bérelt lakások aránya nem haladja meg az épületenkénti 20%-ot
- Az ügyfél a szervezettől bérlő
- Az ügynökség felel az esetleges károkozásért és segíti az ügyfél és a tulajdonos közötti kommunikációt
- Kilakoltatás? Esetenként, egy másik vagy harmadik ingatlanba, mert a program az ügyfél iránt vállalt elkötelezettséget, a szenvedélybetegséggel járó kudarcot nem súlyosbítja a lakhatás elvesztése
- Lakhatás fenntartása klinikai kezelés esetén is akár 3 hónapon keresztül is.
- A szolgáltatásokat az ügyfél otthonába viszik, ahol a stabil lakáshelyzetnek köszönhetően azok sokkal nagyobb hatékonysággal működnek.

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Az elsőként lakhatást nyújtó programok közös jellemzője

- A hajléktalan emberek közvetlenül (vagy majdnem közvetlenül) állandó lakhatásba költöznek. Lehetséges, kezdetben átmeneti ellátás (szálló vagy szobabérlők háza), de azt követően hosszú távú, tartós lakhatásba kerülnek az ügyfelek.
- A program során különböző szakemberek támogatása vehető igénybe, de ezen szolgáltatások szabadon választhatóak, a lakhatás és a segítő szolgáltatások elválnak egymástól.
- Az ellátórendszerrel szemben bizalmatlan krónikus hajléktalan embereket utcai szolgálatok keresik fel és bátorítják a programban való részvételre.
- Az esetmenedzser támogatása a program teljes idejére szól – valamennyi időszakon át még akkor is megpróbálják tartani a lakóval a kapcsolatot, ha az a lakásból eltávozik.

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Költséghatékonyság, avagy nyújtunk többet kevesebből

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Költséghatékonyság, avagy nyújtunk többet kevesebből

USA

80% feletti a programban maradás aránya

Több mint 35 tanulmány készült a költséghatékonyságról

Az USA-ban egy számítás szerint az egy lakóegységre számított éves megtakarítás **16.282 USD**

(ez különböző intézményi ellátásban együttesen megtakarított források összegéből áll, benne a járóbeteg ellátással, kórházi kezeléssel és büntetésvégrehajtási intézménnyel)

Finnország

A Tampere-i egyetem egy tanulmánya szerint az elsőként lakhatást kínáló modell ügyfelenként 14 ezer EUR éves megtakarítást eredményezett. (szociális és egészségügyi ellátások igénybevétele felére csökkent)

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Housing First Európában Paradigmaváltás?

- Számos európai országban és városban zajlanak modellkísérleti projektek (Pl. Hollandia: Discus projekt, 2004-ben, HVO Querido, Portugália: Casas Primeiro, Franciaország: Marseille, Lille, Toulouse, Párizs)
- Néhány tagállam beemelte az országos hajléktalanügyi stratégiájába (e.g. Finnország, Dánia, Ireland, Svédország, Franciaország)
- 2011. augusztus 1. Európai projekt a szociális innovációs program keretében (pl. Housing First Europe Project, Amszterdam, Budapest, Koppenhága, Lisszabon, Glasgow)

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Finnország

Finn stratégia 2008-2011 között felére csökkenteni a tartósan hajléktalan népesség számát

2015-re a krónikus hajléktalanság teljes felszámolása a cél

1250 új lakóegység építése

A korábbi stratégiákkal általában csökkent a hajléktalan emberek száma, míg a krónikus hajléktalanság problémáját nem oldották meg.

Az elsőként lakhatást szemléletre épül a stratégia: a hagyományos tömegszállások emberibb, élhetőbb, kisebb lakóegységeket kínáló épületekre váltásával és új lakóegységek építésével (vegyes adaptáció)

Helsinkiben 2009-ben 518 menhely férőhely volt, míg 2010-ben 279 114 új segítő szakembert alkalmaztak,

Fontos jellemzők: alacsony migrációs ráta, politikai konszenzus és jelentős források mozgósítása, számos korábbi sikeres hajléktalanügyi stratégia

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Portugália, Casas Primeiro

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Portugália, Casas Primeiro

A célcsoport néhány jellemzője

36% nő,

64% férfi

Drogfüggőség: 17%

Alkohol problémák: 16,7%

Alkohol és drog: 4,8%

Skizofrénia 71%

Bipoláris 10%

Egyéb 19%

62 %-uk több mint 6 éve hajléktalanként élt.

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Portugália, Casas Primeiro

Team: 5 fő/50 ügyfél

Havonta min. 6 látogatás, minden ügyfélnek
hozzá kell járulnia a rendszeres
kapcsolattartáshoz

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Portugália, Casas Primeiro

Lakhatás megtartása: 7 hónapig a résztvevők 80%-a volt képes megtartani a lakhatását

A résztvevők szerint a legértékesebb támogatási formák voltak:

Közvetítés főbérő és ügyfél között, segélyekkel kapcsolatos segítségnyújtás, problémák meghallgatása (~100%)

Pénzügyek (~70%), egészségügyi ellátáshoz való hozzásegítés (~68%), bevásárlás (~65%), munkakeresés (~50%), a lakókörnyezetben nyújtott ellátásokhoz való hozzásegítés (~45%), jogi kérdések (~43%)

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.

Köszönöm a figyelmet!

peter_bakos@refomix.hu

Bakos Péter, ReFoMix Nonprofit
Közhasznú Kft.